

Специален правилник за експонати по пощенска история на изложби на ФИП

Член 1: Състезателни изложби

В съответствие с член 1.4 от Общия правилник на ФИП за оценяване на състезателни експонати на изложби на ФИП (GREV), настоящият Специален правилник е разработен, за да допълни тези принципи по отношение на пощенската история. Насоките на ФИП за оценяване на експонати по пощенска история дават допълнителна информация относно оптималното изграждане и оценяване на експонати по пощенска история.

Член 2: Състезателни експонати (вж. GREV, член 2)

Експонатите по пощенска история съдържат материал, пренесен от и свързан с официални, местни или частни пощи, и обикновено се класифицират в три вида:

Вид 2А Експонати по пощенска история: Те обикновено наблягат на маршрути, тарифи, маркировки, пощенски правилници, употреби и други пощенски аспекти, услуги, функции и дейности, свързани с историята на развитието на пощенските услуги.

Вид 2Б Експонати по пощенска история: „Маркофилия“ (пощенски печати) — тези експонати основно се занимават с и показват класификации и/или изследвания на пощенски маркировки, свързани с официални, местни или частни пощи, върху пликове, употребявани лепенки (марки) и други пощенски предмети.

Вид 2В Експонати по пощенска история: Исторически, социални и специализирани изследвания — тези експонати показват взаимодействието на пощенската система с историята, обществото, събитията, търговията или историческата география на дадена област, и ефектите, които пощенската система оказва върху човечеството и/или човечеството — върху пощенската система (вж. други примери в член 3.2).

Член 3: Принципи на изграждане на експоната (вж. GREV, член 3)

3.1 Експонатите по пощенска история от видове 2А и 2Б се състоят от употребявани пликове и писма, употребявани цели пощенски материали, употребявани пощенски марки и други пощенски документи, подредени така, че да илюстрират балансиран план като цяло или да разработят определен аспект на пощенската история. С редки изключения, есета и пробни отпечатьци, неупотребявани марки и неупотребявани цели пощенски материали са без значение. Ако бъдат показани, тяхното включване трябва да бъде обосновано.

3.2 Примери за теми по пощенска история от вид 2А включват (но не се ограничават до):

- 1 Развитие или функционирането на една или повече пощенски услуги и системи в рамките на страна, окръг или регион, или между страни и континенти

- 2 Практическото прилагане на пощенски актове, правила и правилници и/или конкретни пощенски услуги
- 3 Пощенски услуги преди въвеждането на лепенки (марки)
- 4 Пощенски тарифи
- 5 Маршрути за превоз на пощата
- 6 Военна поща, полева поща, обсадна поща, поща на военнопленници, поща от лагери за цивилни и военни интернирани лица
- 7 Морска поща, железопътна поща и/или поща по вътрешни водни пътища
- 8 Всички видове пътуващи пощенски станции
- 9 Поща при бедствия
- 10 Дезинфекцирана поща
- 11 Цензурирана поща
- 12 Поща с доплащане
- 13 Автоматизация на пощите
- 14 Маркировки на спедитори (препращащи агенти)
- 15 Служебна поща, поща с правото на безплатно изпращане (Free Frank)

3.3 Маркофилски експонат (вид 2Б) се организира основно според пощенските печати и/или други пощенски маркировки. Такъв експонат може да обхваща всеки период от пощенската история — от периода преди въвеждането на марки до днес.

3.3.1 Маркофилски експонат може да включва всички видове анулирания и заличавания, включително ръкописни маркировки, поставени от официални и частни пощенски служби. Изследването може да обхваща функцията, периода на използване, мястото на използване, цвета, състоянието или други промени с течение на времето, или други аспекти на пощенските маркировки. Темите могат да включват маркировки на служби или услуги, като регистрация, морска поща, пътуващи пощенски станции, дезинфекция и инструктивни маркировки.

3.3.2 Маркировките трябва да бъдат възможно най-ясни, с целия съществен текст четлив. Където маркофилските експонати се базират на заличаващи маркировки, те трябва да бъдат пълни и за предпочитане — на плик. По принцип следва да се избягват частични отпечатъци, както и ненужното дублиране на една и съща маркировка, освен за показване на ранни и късни дати, демонстриращи периода на използване.

3.4 Освен материала, подходящ за видове 2А и 2Б (вж. член 3.1), експонатите от исторически, социални и специализирани изследвания (вид 2В) могат да включват материал, разработен от търговията и обществото за използване в пощенската система, и могат да включват нефилателен материал, когато е относим към темата на експоната. Нефилателният материал следва да бъде включен в експоната по балансиран и подходящ начин, така че да не затрупва филателния материал. Примери за исторически, социални и специализирани изследвания включват:

- 1 Услуги за телеграми;
- 2 Поздравителни картички (включително картички за Свети Валентин);
- 3 Илюстрирани, картинни търговски пликове, използвани в пощенска система;
- 4 Изследвания на въздействието на пощенската система върху търговията, обществото и промишлеността, и адаптацията от страна на търговията и промишлеността на материали за използване в пощенската система;

5 Исторически изследвания; или

6 Изследвания, свързани със събитие или исторически паметник.

3.5 Всички експонати по пощенска история трябва да могат да бъдат изложени в стандартни изложбени рамки. Всеки вид експонат по пощенска история може да съдържа карти, щампи, укази, илюстрации, напр. от лицевата страна на пощенска картичка, и подобни свързани материали. Такива елементи следва да се използват пестеливо и да имат пряка и значима връзка с избраната тема и с описаните в експоната пощенски услуги.

3.6 Планът или концепцията и структурата на всички подкласове на експонатите по пощенска история трябва да бъдат ясно обяснени (вж. GREV, член 3.3). Всеки вид експонат по пощенска история трябва да има уводен лист, съдържащ заглавие, съответстващо на концепцията на експоната. Експонатите по пощенска история следва за предпочитане да бъдат водени от ясна „нишка“, т.е. да разказват последователна и логично структурирана история, съсредоточена върху аспект на пощенската история. Заглавия и обработки, които се фокусират върху или са структурирани на база марки (напр. „използването на издание XYZ върху пликове“), организирани според марките (напр. по номинал), следва да бъдат избягвани. Такива експонати могат да бъдат пренасочени към подходящия клас, обикновено традиционния клас.

3.7 Целият текст трябва да бъде сбит и ясен. За да бъде най-добре разбран обаче, в експонат по пощенска история може да бъде включен повече текст, тъй като се очаква изложителят по пощенска история да демонстрира познаване на всички относими аспекти на показаните елементи. Нефилателен материал или материал, несвързан с пощенската история, може да бъде включен като съпровождаща документация, ако такъв материал значително подобрява разбирането на темата по пощенска история.

Член 4: Критерии за оценяване на експонатите (вж. GREV, член 4)

4.1 Експонатите по пощенска история се оценяват от одобрени специалисти в съответните им области и в съответствие с Раздел V (членове 31–47) от GREX (вж. GREV, член 5.1). Съществуват значими и важни теми и експонати по пощенска история и следователно високи оценки могат да бъдат постигнати във всички периоди.

4.2 Всички експонати по пощенска история трябва да включват уводен лист (вж. член 3.3 по-горе). Като минимум уводният лист трябва да включва всичко от следното:

- Заглавието на експоната;
- Описание на целта на експоната (какво е включено в експоната и в някои случаи — какво е пропуснато);
- Описание на обхвата на експоната (началото и край и защо са избрани тези граници); и
- План на структурата на експоната под формата на глави или раздели.

Ако пространството позволява, уводният лист може също да включва:

- Списък на личните изследвания на изложителя в рамките на темата (с препратки към статии или литература);
- Списък на най-важните — и за предпочитане разумно достъпни — литературни източници;
- Кратка, точна и относима обща информация по пощенската история на темата;
- Ако изложителят използва йерархия от текстови и/или параграфни стилове за обозначаване на различни нива на представена информация, тази структура следва да бъде обяснена на уводната страница; и
- Всичко останало, което изложителят счита, че би помогнало на журитата да се подготвят за оценяването на експоната.

4.3 За експонати по пощенска история и маркофилия от видове 2А и 2Б журито използва следните критерии за оценяване, за да постигне балансирана оценка (вж. GREV, член 5.2):

1. Обработка (20) и филателна значимост (10)	30
2. Филателни и свързани с тях знания, лично изследване, показващо резултати	5
3. Състояние (10) и рядкост (20)	30
4. Представяне	5
Общо	100

4.4 За експонати от исторически, социални и специализирани изследвания (вид 2В) се вземат предвид както филателната, така и историческата значимост, знанието и личното изследване, като се използват следните относителни стойности, за да насочат журито към балансирана оценка (вж. GREV, член 5.2):

1. Обработка (20) и значимост (филателни аспекти 5 и исторически и социални аспекти 5)	30
2. Филателни, исторически и социални знания, лично изследване и проучване (20 за филателните и 15 за историческите аспекти)	35
3. Състояние (10) и рядкост (20)	30
4. Представяне	5
Общо	100

4.5 Всички експонати се оценяват чрез разпределяне на точки за всеки от горепосочените критерии. Те се вписват в оценъчни листове с одобрен формат.

4.6 При оценяването на „обработката“ на експонат се взема предвид степента, до която изложителят е в състояние (а) да създаде балансиран експонат, характерен за избраното заглавие и план, (б) да изгради структура на експоната, която е логична и лесна за проследяване, и (в) да избегне ненужно дублиране. (вж. GREV, член 4.5)

4.7 „Значимостта“ на експоната се определя както от общата значимост на темата на експоната (5 точки), така и от значимостта на самия експонат спрямо избраната тема (5 точки). (вж. GREV, член 4.6)

4.8 Филателните, историческите и социалните знания, личното изследване и проучване се демонстрират чрез подбраните за показване елементи и обяснителните бележки към тях. Личното изследване се демонстрира чрез правилния анализ на подбраните за показване елементи. Личното проучване представлява представянето на нови факти, свързани с избраната тема. Могат да

бъдат оценявани само филателните и свързаните с тях знания, лично изследване и проучване, документиращи чрез елементите в експоната и свързаните с тях описания. (вж. GREV, член 4.7)

4.9 „Състояние“ изисква оценка на качеството на показания материал спрямо стандарта на съществуващия материал за избраната тема. Следва да бъдат възнаградени доброто състояние, чистите и четливи пощенски печати и други пощенски маркировки, както и общият вид на предметите, докато лошото качество следва да получи по-ниска оценка. Състоянието трябва да бъде оценявано спрямо стандартното за колекциониране качество на темата (стандартно качество = около 70% от оценката). За да бъдат постигнати най-високите оценки, трудният за намиране материал трябва също да бъде в отлично състояние. Ако не е наличен труден за намиране материал, може да бъде постигнат максимум 80% от оценката. Тъй като обаче състоянието на материала по пощенска история може значително да варира в зависимост от страната, периода и условията на транспортиране, журитата следва винаги да оценяват състоянието спрямо най-доброто налично качество. (вж. GREV, член 4.8)

4.10 Рядкостта е пряко свързана с показаните филателни предмети и с относителната оскъдност на този материал. Следователно рядкостта се свързва основно с това колко екземпляра съществуват и от колко широка гледна точка показаните елементи са редки, но не пряко със стойността на предмета. На подробно ниво почти всеки предмет от пощенска история става уникален, затова ще бъде взето предвид относителното ниво на рядкост. Твърденията за рядкост, ако бъдат включени, следва точно да посочват кой аспект на плика го прави „един от X регистрирани“. Без такова уточнение изразът „един от X регистрирани“ не е от полза за журитата или зрителите по пощенска история (вж. GREV, член 4.8). Рядкостта в експонатите по пощенска история следва да бъде разглеждана основно от гледна точка на аспекта на пощенската история на предмета. Така редки тарифи, маршрут или пощенска маркировка обикновено са по-важни при разглеждането на рядкостта в експонати по пощенска история, отколкото обичаен предмет по пощенска история, франкиран с рядка марка.

4.11 Представянето следва да подпомага обработката на експоната чрез общото оформление и яснота. Начинът на представяне трябва да показва материала по най-добрия начин и балансирано — както на отделния лист, в реда, в рамката, така и в целия експонат. (вж. GREV, член 4.9)

Член 5: Заключение разпоредби

5.1 В случай на различия в текста, произтичащи от превод, текстът на английски език има предимство.

5.2 Настоящият Специален правилник за оценяване на експонати по пощенска история на изложби на ФИП е одобрен от 78-ия Конгрес на ФИП в Макао на 1 юли 2026 г. Той влиза в сила на 1 юли 2026 г. и се прилага за изложбите, получили патронаж, егида или подкрепа на ФИП, които ще се проведат след 1 януари 2027 г.

Преразгледаният SREV е одобрен от Съвета на ФИП и Конференцията на Комисията по пощенска история на 10.12.2025 г., внесен за одобрение на Конгреса на ФИП през 2026 г. в Макао.

Преводът е изготвен от английски език; при разминавания текстът на английски език има предимство.